

Zadatak 181 (Lea, srednja škola)

Ukupan prihod prodavača sastoji se od fiksnoga dijela koji iznosi 3000 kn i od provizije koja se obračunava na vrijednost prihoda robe na sljedeći način:

I. ako je vrijednost prodane robe u rasponu od 5000 kn do 10000 kn, provizija iznosi 8% iznosa koji **premašuje** 5000 kn (primjerice za vrijednost od 7000 kn provizija iznosi 8% od 2000 kn),

II. ako je vrijednost prodane robe veća od 10000 kn, obračunava se provizija na iznos od 5000 do 10000 kn kako je opisano pod I., te još dodatna provizija od 12% na iznos koji **premašuje** 10000 kn.

Jedan je mjesec prodavač prodao robu u vrijednosti V kuna pri čemu je $V > 10000$. Koliki je njegov ukupni prihod za taj mjesec izražen s pomoću V ?

- A. $2200 + 0.12 \cdot V$ B. $3000 + 0.2 \cdot V$ C. $1400 + 0.08 \cdot V$ D. $4600 + 0.04 \cdot V$

Rješenje 181

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{P}{100}.$$

Kako se računa "... $p\%$ od x ..."?

$$\frac{P}{100} \cdot x.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b + c).$$

Decimalni broj dijelimo dekadskom jedinicom (10, 100, 1000, 10000, ...) tako da mu decimalnu točku pomaknemo ulijevo za onoliko mjesta koliko dekadski jedinica ima nula.

U promatranome mjesecu prodavač je prodao robu u vrijednosti V kuna pri čemu je $V > 10000$. Iznos provizije računa se u dva dijela. Na iznos od 10000 kn koristimo obračun na I. način.

$$\frac{8}{100} \cdot (10000 - 5000) = \frac{8}{100} \cdot 5000 = \frac{8}{100} \cdot 5000 = 8 \cdot 50 = 400 \text{ kn.}$$

Na iznos veći od 10000 kn koji iznosi $V - 10000$ koristimo obračun na II. način.

$$\frac{12}{100} \cdot (V - 10000) = 0.12 \cdot (V - 10000) = 0.12 \cdot V - 1200.$$

Ukupan prihod, računajući i fiksni dio, iznosi:

$$3000 + 400 + 0.12 \cdot V - 1200 = 2200 + 0.12 \cdot V.$$

Odgovor je pod A.

Vježba 181

Ukupan prihod prodavača sastoji se od fiksnoga dijela koji iznosi 3800 kn i od provizije koja se obračunava na vrijednost prihoda robe na sljedeći način:

I. ako je vrijednost prodane robe u rasponu od 5000 kn do 10000 kn, provizija iznosi 8% iznosa koji **premašuje** 5000 kn (primjerice za vrijednost od 7000 kn provizija iznosi 8% od 2000 kn),

II. ako je vrijednost prodane robe veća od 10000 kn, obračunava se provizija na iznos od 5000 do 10000 kn kako je opisano pod I., te još dodatna provizija od 12% na iznos koji **premašuje** 10000 kn.

Jedan je mjesec prodavač prodao robu u vrijednosti V kuna pri čemu je $V > 10000$. Koliki je njegov ukupni prihod za taj mjesec izražen s pomoću V ?

- A. $2800 + 0.2 \cdot V$ B. $3000 + 0.12 \cdot V$ C. $1400 + 0.16 \cdot V$ D. $4200 + 0.04 \cdot V$

Rezultat: B.

Zadatak 182 (Tessa, ekonomska škola)

Cijena je karte na dan koncerta 20% veća nego u pretprodaji. Karta kupljena na dan koncerta koštala je 90 kn. Koliko bi se kuna **uštedjelo** da je karta kupljena u pretprodaji?

Rješenje 182

Ponovimo!

$$a + \frac{b}{c} = \frac{a \cdot c + b}{c}, \quad a - \frac{b}{c} = \frac{a \cdot c - b}{c}, \quad \frac{a}{b} \cdot \frac{b}{a} = 1.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Kako zapisati da se x poveća za p% ?

$$x + \frac{p}{100} \cdot x.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

Decimalni broj dijelimo dekadskom jedinicom (10, 100, 1000, 10000, ...) tako da mu decimalnu točku pomaknemo ulijevo za onoliko mjesta koliko dekadski jedinica ima nula.

1. inačica

Neka je x cijena karte u pretprodaji. Budući da je na dan koncerta 20% veća i iznosi 90 kn, vrijedi jednačba:

$$x + \frac{20}{100} \cdot x = 90 \Rightarrow x + 0.2 \cdot x = 90 \Rightarrow 1.2 \cdot x = 90 \Rightarrow 1.2 \cdot x = 90 \quad /: 1.2 \Rightarrow x = 75 \text{ kn.}$$

Ušteda iznosi:

$$90 \text{ kn} - 75 \text{ kn} = 15 \text{ kn.}$$

2. inačica

Neka je:

- x cijena karte u pretprodaji
- y cijena karte na dan koncerta.

Prema uvjetu zadatka slijedi:

$$\begin{aligned} y &= x + \frac{20}{100} \cdot x \Rightarrow y = x + \frac{20}{100} \cdot x \Rightarrow y = x + \frac{1}{5} \cdot x \Rightarrow y = \frac{6}{5} \cdot x \Rightarrow \frac{6}{5} \cdot x = y \Rightarrow \\ &\Rightarrow \frac{6}{5} \cdot x = y \quad /: \frac{6}{5} \Rightarrow x = \frac{5}{6} \cdot y. \end{aligned}$$

Ušteda iznosi:

$$y - x = y - \frac{5}{6} \cdot y = \frac{1}{6} \cdot y = \left[\begin{array}{l} \text{uvjet} \\ y = 90 \text{ kn} \end{array} \right] = \frac{1}{6} \cdot 90 \text{ kn} = \frac{1}{6} \cdot 90 \text{ kn} = 15 \text{ kn.}$$

Vježba 182

Cijena je karte na dan koncerta 20% veća nego u pretprodaji. Karta kupljena na dan koncerta koštala je 180 kn. Koliko bi se kuna **uštedjelo** da je karta kupljena u pretprodaji?

Rezultat: 30 kn.

Zadatak 183 (Vanja, ekonomska škola)

Maslac se dobiva tehnološkom obradom vrhnja iz mlijeka. Svježe mlijeko sadržava 13.2% vrhnja, a vrhnje sadržava 24.5% mliječne masti. Koliko se kilograma maslaca, koji sadržava 82% mliječne masti, dobije iz 350 kg mlijeka?

- A. 8.32 kg   B. 9.28 kg   C. 13.80 kg   D. 23.75 kg

Rješenje 183

Ponovimo!

$$\frac{a}{b} \cdot \frac{b}{a} = 1.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Izračunajmo koliko se iz 350 kg svježeg mlijeka dobije mliječne masti.

Iz 350 kg mlijeka dobije se 46.2 kg vrhnja.

$$\frac{13.2}{100} \cdot 350 \text{ kg} = 46.2 \text{ kg}.$$

Iz 46.2 kg vrhnja dobije se 11.32 kg mliječne masti.

$$\frac{24.5}{100} \cdot 46.2 \text{ kg} = 11.32 \text{ kg}.$$

Neka je x masa maslaca izražena u kilogramima. Budući da 11.32 kg mliječne masti čini 82% mase maslaca, vrijedi jednačica:

$$\frac{82}{100} \cdot x = 11.32 \Rightarrow \frac{82}{100} \cdot x = 11.32 \quad / \cdot \frac{100}{82} \Rightarrow x = 13.80 \text{ kg}.$$

Odgovor je pod C.

Vježba 183

Odmor!

Rezultat: ...

Zadatak 184 (Vesna, strukovna škola)

Masa vozila bez tereta je 3000 kilograma. Nakon utovara teret čini 60% ukupne mase. Koliko posto ukupne mase čini teret nakon što je istovarena trećina tereta?

- A. 20%   B. 45%   C. 50%   D. 75%

Rješenje 184

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b + c).$$

Koliki je postotak broja a od broja b?

$$\frac{a}{b} \cdot 100\%.$$

Masa vozila bez tereta je 3000 kg.

$$m = 3000 \text{ kg.}$$

Neka je m_1 masa utovarenog tereta. Nakon utovara teret čini 60% ukupne mase.

$$\begin{aligned} m_1 &= \frac{60}{100} \cdot (m + m_1) \Rightarrow m_1 = \frac{60}{100} \cdot (m + m_1) \Rightarrow m_1 = \frac{3}{5} \cdot (m + m_1) \Rightarrow m_1 = \frac{3}{5} \cdot (m + m_1) \quad / \cdot 5 \Rightarrow \\ &\Rightarrow 5 \cdot m_1 = 3 \cdot (m + m_1) \Rightarrow 5 \cdot m_1 = 3 \cdot m + 3 \cdot m_1 \Rightarrow 5 \cdot m_1 - 3 \cdot m_1 = 3 \cdot m \Rightarrow 2 \cdot m_1 = 3 \cdot m \Rightarrow \\ &\Rightarrow 2 \cdot m_1 = 3 \cdot m \quad / : 2 \Rightarrow m_1 = \frac{3}{2} \cdot m \Rightarrow m_1 = \frac{3}{2} \cdot 3000 \Rightarrow m_1 = \frac{3}{2} \cdot 3000 \Rightarrow m_1 = 4500 \text{ kg.} \end{aligned}$$

Nakon istovara trećine tereta u vozilu su ostale $\frac{2}{3}$ tereta.

$$m_2 = \frac{2}{3} \cdot m_1 \Rightarrow m_2 = \frac{2}{3} \cdot 4500 \Rightarrow m_2 = \frac{2}{3} \cdot 4500 \Rightarrow m_2 = 3000 \text{ kg.}$$

Računamo koliko posto ukupne mase čini teret koji je ostao u vozilu.

$$\frac{m_2}{m + m_2} \cdot 100\% = \frac{3000}{3000 + 3000} \cdot 100\% = \frac{3000}{6000} \cdot 100\% = \frac{3000}{6000} \cdot 100\% = 50\%.$$

Odgovor je pod C.

Vježba 184

Odmor!

Rezultat: ...

Zadatak 185 (Ana, ekonomska škola)

U trgovini su snizili cijenu proizvoda za onoliko posto koliko iznosi cijena toga proizvoda u kunama. Ako je nova cijena proizvoda 21.76 kn, koje su sve moguće cijene toga proizvoda poslije sniženja?

Rješenje 185

Ponovimo!

$$a^1 = a, \quad a^n \cdot a^m = a^{n+m}.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Kako zapisati da se x smanji za p% ?

$$x - \frac{p}{100} \cdot x = \left(1 - \frac{p}{100}\right) \cdot x.$$

Decimalni broj množimo dekadskom jedinicom (10, 100, 1000, 10000, ...) tako da mu decimalnu točku pomaknemo udesno za onoliko mjesta koliko dekadski jedinica ima nula. Neka je x cijena robe prije sniženja. Prema uvjetu zadatka to je istodobno i postotak sniženja. Zato vrijedi jednačba:

$$\begin{aligned} x - \frac{x}{100} \cdot x = 21.76 &\Rightarrow x - \frac{x}{100} \cdot x = 21.76 \cdot 100 \Rightarrow 100 \cdot x - x^2 = 2176 \Rightarrow \\ &\Rightarrow 100 \cdot x - x^2 - 2176 = 0 \Rightarrow \\ \Rightarrow -x^2 + 100 \cdot x - 2176 = 0 &\Rightarrow -x^2 + 100 \cdot x - 2176 = 0 \cdot (-1) \Rightarrow x^2 - 100 \cdot x + 2176 = 0 \Rightarrow \\ \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x^2 - 100 \cdot x + 2176 = 0 \\ a = 1, b = -100, c = 2176 \end{array} \right\} &\Rightarrow \left. \begin{array}{l} a = 1, b = -100, c = 2176 \\ x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4 \cdot a \cdot c}}{2 \cdot a} \end{array} \right\} \Rightarrow \\ \Rightarrow x_{1,2} = \frac{-(-100) \pm \sqrt{(-100)^2 - 4 \cdot 1 \cdot 2176}}{2 \cdot 1} &\Rightarrow x_{1,2} = \frac{100 \pm \sqrt{10000 - 8704}}{2} \Rightarrow \\ &\Rightarrow x_{1,2} = \frac{100 \pm \sqrt{1296}}{2} \Rightarrow \\ \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x_1 = \frac{100 + 36}{2} \\ x_2 = \frac{100 - 36}{2} \end{array} \right\} &\Rightarrow \left. \begin{array}{l} x_1 = \frac{136}{2} \\ x_2 = \frac{64}{2} \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x_1 = \frac{136}{2} \\ x_2 = \frac{64}{2} \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x_1 = 68 \\ x_2 = 32 \end{array} \right\}. \end{aligned}$$

Cijene su 32 kn i 68 kn.

Vježba 185

Odmor!

Rezultat: ...

Zadatak 186 (Ana, ekonomska škola)

U nekome skupu brojeva 25% ih je negativnih ili jednakih 0, a 65% manjih ili jednakih 10. Čemu je u tome skupu jednak omjer broja pozitivnih brojeva manjih ili jednakih 10 i broja onih brojeva većih od 10?

A. 5 : 7   B. 5 : 13   C. 8 : 7   D. 13 : 7

Rješenje 186

Ponovimo!

$$\frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{a \cdot c}{b \cdot d}, \quad \frac{a}{b} : \frac{c}{d} = \frac{a}{b} \cdot \frac{d}{c} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c}.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

Omjer je količnik dviju istovrsnih veličina

$$a : b = k \quad \text{ili} \quad \frac{a}{b} = k,$$

gdje je:

a – prvi član omjera,
b – drugi član omjera,
k – vrijednost (kvocijent) omjera.

Vrijednost omjera ne mijenja se ako se prvi i drugi broj pomnože ili podijele istim brojem.

$$a : b = (a \cdot n) : (b \cdot n)$$

$$a : b = (a : n) : (b : n).$$

Ako je 25% negativnih brojeva ili jednakih 0, a 65% manjih ili jednakih 10, onda je 40% pozitivnih brojeva manjih ili jednakih 10.

$$65\% - 25\% = 40\%.$$

Brojeva većih od 10 u tom skupu ima 35%.

$$100\% - 65\% = 35\%.$$

Omjer je

$$\frac{40}{100} : \frac{35}{100} = \frac{40}{100} \cdot \frac{100}{35} = \frac{40}{35} \cdot \frac{100}{100} = \frac{8}{7} = 8 : 7.$$

Odgovor je pod C.

Vježba 186

U nekome skupu brojeva 30% ih je negativnih ili jednakih 0, a 70% manjih ili jednakih 10. Čemu je u tome skupu jednak omjer broja pozitivnih brojeva manjih ili jednakih 10 i broja onih brojeva većih od 10?

A. 4 : 3   B. 3 : 4   C. 3 : 5   D. 4 : 5

Rezultat: A.

Zadatak 187 (HD1, maturant)

Na maratonu je sudjelovalo 640 trkača od kojih je 85% stiglo na cilj. Među trkačima koji su stigli na cilj 68 ih je stiglo na cilj za manje od 5 sati. Koliki je postotak trkača koji su stigli na cilj za manje od 5 sati u odnosu na ukupan broj trkača koji su stigli na cilj?

Rješenje 187

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Koliki je postotak broja a od broja b?

$$\frac{a}{b} \cdot 100\%.$$

Od 640 trkača na cilj je stiglo 85%, tj. 544 trkača.

$$640 \cdot \frac{85}{100} = 544.$$

Postotak trkača (njih 68) koji su stigli na cilj za manje od 5 sati u odnosu na ukupan broj trkača koji su stigli na cilj iznosi:

$$\frac{68}{544} \cdot 100\% = 12.5\%.$$

Vježba 187

Na maratonu je sudjelovalo 1280 trkača od kojih je 85% stiglo na cilj. Među trkačima koji su stigli na cilj 136 ih je stiglo na cilj za manje od 5 sati. Koliki je postotak trkača koji su stigli na cilj za manje od 5 sati u odnosu na ukupan broj trkača koji su stigli na cilj?

Rezultat: 12.5%.

Zadatak 188 (MP3, maturant)

Iz posude u kojoj se nalazi 1 litra alkohola jakosti 96% odlijemo $\frac{1}{4}$ litre i dolijemo isto toliko vode, zatim iz te mješavine odlijemo $\frac{1}{6}$ litre i dolijemo isto toliko vode. Nakon toga u posudi se nalazi alkohol jakosti:

- A. 56%   B. 80%   C. 72%   D. 62.5%   E. 60%

Rješenje 188

Ponovimo!

$$\frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{a \cdot c}{b \cdot d}.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

Jakost alkohola u vodi je 0%.

Ako iz posude u kojoj se nalazi 1 litra alkohola jakosti 96% odlijemo $\frac{1}{4}$ litre i dolijemo isto toliko vode jakost alkohola iznositi će x:

$$\frac{3}{4} \cdot \frac{96}{100} + \frac{1}{4} \cdot \frac{0}{100} = 1 \cdot \frac{x}{100} \Rightarrow \frac{3}{4} \cdot \frac{96}{100} + 0 = \frac{x}{100} \Rightarrow \frac{3}{4} \cdot \frac{96}{100} = \frac{x}{100} \Rightarrow \frac{3}{4} \cdot \frac{96}{100} = \frac{x}{100} \cdot 100 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \frac{3}{4} \cdot 96 = x \Rightarrow x = \frac{3}{4} \cdot 96 \Rightarrow x = \frac{3}{4} \cdot 96 \Rightarrow x = 3 \cdot 24 \Rightarrow x = 72.$$

Jakost novonastalog alkohola iznosi 72 %.

Ako se sada iz te mješavine odlije $\frac{1}{6}$ litre novonastalog alkohola i dolije isto toliko vode jakost alkohola iznositi će y:

$$\frac{5}{6} \cdot \frac{72}{100} + \frac{1}{6} \cdot \frac{0}{100} = 1 \cdot \frac{y}{100} \Rightarrow \frac{5}{6} \cdot \frac{72}{100} + 0 = \frac{y}{100} \Rightarrow \frac{5}{6} \cdot \frac{72}{100} = \frac{y}{100} \Rightarrow \frac{5}{6} \cdot \frac{72}{100} = \frac{y}{100} \cdot 100 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \frac{5}{6} \cdot 72 = y \Rightarrow y = \frac{5}{6} \cdot 72 \Rightarrow y = \frac{5}{6} \cdot 72 \Rightarrow y = 5 \cdot 12 \Rightarrow y = 60.$$

U posudi se nalazi alkohol jakosti 60 %.

Odgovor je pod E.

Vježba 188

Odmor!

Rezultat: ...

Zadatak 189 (Zlata, srednja škola)

Marko je imao 1 000 000 kn koje je uložio u dva posla. Jedan mu posao donosi zaradu od 8% godišnje, a drugi 10% godišnje. Ove je godine Marko zaradio 87000 kn. Koliki je dio novca Marko uložio u posao koji mu donosi 8% zarade?

Rješenje 189

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b + c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b + c).$$

Neka je:

- x glavnica od 8% godišnje zarade
- 1 000 000 – x glavnica od 10% godišnje zarade.

Budući da je Marko zaradio 87 000 kn, vrijedi jednačba:

$$\frac{8}{100} \cdot x + \frac{10}{100} \cdot (1000000 - x) = 87000 \Rightarrow \frac{8}{100} \cdot x + \frac{10}{100} \cdot (1000000 - x) = 87000 \cdot 100 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 4 \cdot x + 5 \cdot (1000000 - x) = 4350000 \Rightarrow 4 \cdot x + 5000000 - 5 \cdot x = 4350000 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 4 \cdot x - 5 \cdot x = 4350000 - 5000000 \Rightarrow -x = -650000 \Rightarrow -x = -650000 / (-1) \Rightarrow x = 650000.$$

Vježba 189

Marko je imao 1 000 000 kn koje je uložio u dva posla. Jedan mu posao donosi zaradu od 8% godišnje, a drugi 10% godišnje. Ove je godine Marko zaradio 87000 kn. Koliki je dio novca Marko uložio u posao koji mu donosi 10% zarade?

Rezultat: 350 000.

Zadatak 190 (Roby, ekonomska škola)

Pisani ispit nije riješilo 12 % učenika, 32 % učenika je djelomično riješilo, a ostatak od 14 učenika ispit je točno riješilo. Koliko je bilo učenika u razredu?

A. 23   B. 24   C. 25   D. 22

Rješenje 190

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9 \% = \frac{9}{100} \quad , \quad 81 \% = \frac{81}{100} \quad , \quad 4.5 \% = \frac{4.5}{100} \quad , \quad 547 \% = \frac{547}{100} \quad , \quad p \% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b} \quad (n \neq 0, n \neq 1).$$

1. inačica

Neka je x broj učenika u razredu. Tada vrijedi jednačba:

$$\frac{12}{100} \cdot x + \frac{32}{100} \cdot x + 14 = x \Rightarrow \frac{12}{100} \cdot x + \frac{32}{100} \cdot x + 14 = x / \cdot 25 \Rightarrow 3 \cdot x + 8 \cdot x + 350 = 25 \cdot x \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 3 \cdot x + 8 \cdot x - 25 \cdot x = -350 \Rightarrow -14 \cdot x = -350 \Rightarrow -14 \cdot x = -350 / (-14) \Rightarrow x = 25.$$

Odgovor je pod C.

2. inačica

Neka je x broj učenika u razredu. Preostalih 14 učenika čini 56 % od ukupnog broja x.

$$100 \% - 12 \% - 32 \% = 56 \%$$

Sada vrijedi jednačba:

$$\frac{56}{100} \cdot x = 14 = x \Rightarrow \frac{56}{100} \cdot x = 14 / \cdot \frac{100}{56} \Rightarrow x = 25.$$

Odgovor je pod C.

Vježba 190

Pisani ispit nije riješilo 18 % učenika, 26 % učenika je djelomično riješilo, a ostatak od 14 učenika ispit je točno riješilo. Koliko je bilo učenika u razredu?

A. 23   B. 24   C. 25   D. 22

Rezultat: C.

Zadatak 191 (Roby, ekonomska škola)

Poslije sniženja od 20 % za iznos 240 kn može se kupiti 1 metar platna više nego što se prije sniženja moglo kupiti za 270 kn. Kolika je cijena platna prije sniženja?

- A. 25 kn   B. 30 kn   C. 35 kn   D. 38 kn

Rješenje 191

Ponovimo!

$$n = \frac{n}{1}, \quad \frac{a \cdot c}{b \cdot d} = \frac{a \cdot c}{b \cdot d}, \quad \frac{a}{b} : \frac{c}{d} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c}, \quad \frac{a}{n} - \frac{b}{n} = \frac{a-b}{n}, \quad \frac{a}{a} = 1.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

Neka je x početna cijena platna. Za 270 kn moglo se kupiti

$$\frac{270}{x}$$

metara platna.

Nakon sniženja od 20 % nova cijena je

$$\frac{80}{100} \cdot x = \frac{80}{100} \cdot x = \frac{4}{5} \cdot x = \frac{4}{5} \cdot \frac{x}{1} = \frac{4 \cdot x}{5}.$$

Za 240 kn moglo se kupiti

$$240 : \frac{4 \cdot x}{5} = \frac{240}{1} \cdot \frac{5}{4 \cdot x} = \frac{240}{1} \cdot \frac{5}{4 \cdot x} = \frac{60}{1} \cdot \frac{5}{x} = \frac{300}{x}$$

metara platna.

Iz uvjeta zadatka slijedi:

$$\frac{300}{x} - \frac{270}{x} = 1 \Rightarrow \frac{300 - 270}{x} = 1 \Rightarrow \frac{30}{x} = 1 \Rightarrow x = 30 \text{ kn.}$$

Odgovor je pod B.

Vježba 191

Poslije sniženja od 20% za iznos 240 kn može se kupiti 2 metra platna više nego što se prije sniženja moglo kupiti za 270 kn. Kolika je cijena platna prije sniženja?

- A. 20 kn   B. 15 kn   C. 25 kn   D. 30 kn

Rezultat: B.

Zadatak 192 (Vesna, strukovna škola)

Izrazi u postocima ove promile:

- a) 47 ‰   b) 83.9 ‰   c) 650 ‰   d) 847 ‰   e) 3 ‰   f) 2485 ‰

Rješenje 192

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se **postotak**. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Tisućiti dio nekog broja naziva se **promil**. Piše se kao razlomak s nazivnikom 1000. Promil p je broj jedinica koji se uzima od 1000 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\%_o = \frac{9}{1000}, \quad 81\%_o = \frac{81}{1000}, \quad 4.5\%_o = \frac{4.5}{1000}, \quad 0.3\%_o = \frac{0.3}{1000}, \quad p\%_o = \frac{p}{1000}.$$

Decimalni broj množimo (dijelimo) dekadskom jedinicom (10, 100, 1000, 10000, ...) tako da mu decimalnu točku pomaknemo udesno (ulijevo) za onoliko mjesta koliko dekadaska jedinica ima nula.

$$a) 47\%_o = \frac{47}{1000} = \frac{47 : 10}{1000 : 10} = \frac{4.7}{100} = 4.7\% \text{ ili } 47\%_o = [47 : 10] = 4.7\%.$$

$$b) 83.9\%_o = \frac{83.9}{1000} = \frac{83.9 : 10}{1000 : 10} = \frac{8.39}{100} = 8.39\% \text{ ili } 83.9\%_o = [83.9 : 10] = 8.39\%.$$

$$c) 650\%_o = \frac{650}{1000} = \frac{650 : 10}{1000 : 10} = \frac{65}{100} = 65\% \text{ ili } 650\%_o = [650 : 10] = 65\%.$$

$$d) 847\%_o = \frac{847}{1000} = \frac{847 : 10}{1000 : 10} = \frac{84.7}{100} = 84.7\% \text{ ili } 847\%_o = [847 : 10] = 84.7\%.$$

$$e) 3\%_o = \frac{3}{1000} = \frac{3 : 10}{1000 : 10} = \frac{0.3}{100} = 0.3\% \text{ ili } 3\%_o = [3 : 10] = 0.3\%.$$

$$f) 2485\%_o = \frac{2485}{1000} = \frac{2485 : 10}{1000 : 10} = \frac{248.5}{100} = 248.5\% \text{ ili } 2485\%_o = [2485 : 10] = 248.5\%.$$

Vježba 192

Izrazi u postocima ove promile:

$$a) 5.27\%_o \quad b) 813\%_o$$

Rezultat: a) 0.527% b) 81.3%.

Zadatak 193 (Vesna, strukovna škola)

Izrazi u promilima ove postotke:

$$a) 4.7\% \quad b) 0.19\% \quad c) 65\% \quad d) 840\% \quad e) 3\% \quad f) 0.24\%$$

Rješenje 193

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se **postotak**. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Tisućiti dio nekog broja naziva se **promil**. Piše se kao razlomak s nazivnikom 1000. Promil p je broj jedinica koji se uzima od 1000 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\%_o = \frac{9}{1000}, \quad 81\%_o = \frac{81}{1000}, \quad 4.5\%_o = \frac{4.5}{1000}, \quad 0.3\%_o = \frac{0.3}{1000}, \quad p\%_o = \frac{p}{1000}.$$

Decimalni broj množimo (dijelimo) dekadskom jedinicom (10, 100, 1000, 10000, ...) tako da mu

decimalnu točku pomaknemo udesno (ulijevo) za onoliko mjesta koliko dekadna jedinica ima nula.

$$a) 4.7\% = \frac{4.7}{100} = \frac{4.7 \cdot 10}{100 \cdot 10} = \frac{47}{1000} = 47\text{‰} \text{ ili } 4.7\% = [47 \cdot 10] = 47\text{‰}.$$

$$b) 0.19\% = \frac{0.19}{100} = \frac{0.19 \cdot 10}{100 \cdot 10} = \frac{1.9}{1000} = 1.9\text{‰} \text{ ili } 0.19\% = [0.19 \cdot 10] = 1.9\text{‰}.$$

$$c) 65\% = \frac{65}{100} = \frac{65 \cdot 10}{100 \cdot 10} = \frac{650}{1000} = 650\text{‰} \text{ ili } 65\% = [65 \cdot 10] = 650\text{‰}.$$

$$d) 840\% = \frac{840}{100} = \frac{840 \cdot 10}{100 \cdot 10} = \frac{8400}{1000} = 8400\text{‰} \text{ ili } 840\% = [840 \cdot 10] = 8400\text{‰}.$$

$$e) 3\% = \frac{3}{100} = \frac{3 \cdot 10}{100 \cdot 10} = \frac{30}{1000} = 30\text{‰} \text{ ili } 3\% = [3 \cdot 10] = 30\text{‰}.$$

$$f) 0.24\% = \frac{0.24}{100} = \frac{0.24 \cdot 10}{100 \cdot 10} = \frac{2.4}{1000} = 2.4\text{‰} \text{ ili } 0.24\% = [0.24 \cdot 10] = 2.4\text{‰}.$$

Vježba 193

Izrazi u promilima ove postotke:

$$a) 5.27\% \quad b) 0.01\%$$

Rezultat: a) 52.7‰ b) 0.1‰.

Zadatak 194 (Vesna, ekonomska škola)

Na testiranju bilo je 9700 pristupnika. Na tome je testiranju 11 % pristupnika postiglo najviše 25 % mogućih bodova, a 23 % pristupnika najmanje 75 % mogućih bodova. Odredite broj pristupnika koji su na tome testiranju postigli više od 25 % i manje od 75 % mogućih bodova.

Rješenje 194

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se **postotak**. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

1. inačica

Ako je 11 % pristupnika postiglo najviše 25 % mogućih bodova, a 23 % pristupnika najmanje 75 % mogućih bodova, onda je na tome testiranju 66 % pristupnika postiglo više od 25 % i manje od 75 % mogućih bodova.

$$100\% - 11\% - 23\% = 66\%.$$

Broj traženih pristupnika iznosi:

$$\frac{66}{100} \cdot 9700 = \frac{66}{100} \cdot 9700 = 66 \cdot 97 = 6402.$$

2. inačica

Na testiranju od ukupno 9700 pristupnika:

- 11 % je postiglo najviše 25 % mogućih bodova što iznosi

$$\frac{11}{100} \cdot 9700 = \frac{11}{100} \cdot 9700 = 11 \cdot 97 = 1067$$

- 23 % je postiglo najmanje 75 % mogućih bodova što iznosi

$$\frac{23}{100} \cdot 9700 = \frac{23}{100} \cdot 9700 = 23 \cdot 97 = 2231.$$

Broj pristupnika koji su postigli više od 25 % i manje od 75 % mogućih bodova iznosi:

$$9700 - 1067 - 2231 = 6402.$$

Vježba 194

Na testiranju bilo je 19400 pristupnika. Na tome je testiranju 11 % pristupnika postiglo najviše 25 % mogućih bodova, a 23 % pristupnika najmanje 75 % mogućih bodova. Odredite broj pristupnika koji su na tome testiranju postigli više od 25 % i manje od 75 % mogućih bodova.

Rezultat: 12804.

Zadatak 195 (Ajax, maturant)

Na maratonu je sudjelovalo 640 trkača od kojih je 85 % stiglo na cilj. Među trkačima koji su stigli na cilj 68 ih je stiglo na cilj za manje od 5 sati. Koliki je postotak trkača koji su stigli na cilj za manje od 5 sati u odnosu na ukupan broj trkača koji su stigli na cilj?

Rješenje 195

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se **postotak**. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9 \% = \frac{9}{100}, \quad 81 \% = \frac{81}{100}, \quad 4.5 \% = \frac{4.5}{100}, \quad 547 \% = \frac{547}{100}, \quad p \% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Koliki je postotak broja a od broja b?

$$\frac{a}{b} \cdot 100 \%.$$

Na maratonu je sudjelovalo 640 trkača od kojih je 85 % stiglo na cilj. Broj trkača koji je stigao na cilj iznosi:

$$\frac{85}{100} \cdot 640 = 544.$$

Njih 68 je stiglo na cilj za manje od 5 sati. U postotku to je:

$$\frac{68}{544} \cdot 100 \% = 12.5 \%.$$

Vježba 195

Na maratonu je sudjelovalo 1280 trkača od kojih je 85 % stiglo na cilj. Među trkačima koji su stigli na cilj 136 ih je stiglo na cilj za manje od 5 sati. Koliki je postotak trkača koji su stigli na cilj za manje od 5 sati u odnosu na ukupan broj trkača koji su stigli na cilj?

Rezultat: 12.5 %.

Zadatak 196 (Strukovnjaci, maturanti)

Stopa rodnosti računa se kao omjer broja živorođene djece u odnosu na ukupan broj stanovnika i izražava se u promilima (‰). Broj živorođene djece u Hrvatskoj 2016. godine iznosio je 37537, a ukupan broj stanovnika procijenjen je na 4171000. Kolika je bila stopa rodnosti u Hrvatskoj te godine? Napomena: $1‰ = \frac{1}{1000}$.

- A. 0.9 ‰   B. 1.1 ‰   C. 9 ‰   D. 11.1 ‰

Rješenje 196

Ponovimo!

Tisućiti dio nekog broja naziva se **promil**. Piše se kao razlomak s nazivnikom 1000. Promil p je broj jedinica koji se uzima od 1000 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9‰ = \frac{9}{1000}, \quad 81‰ = \frac{81}{1000}, \quad 4.5‰ = \frac{4.5}{1000}, \quad 0.3‰ = \frac{0.3}{1000}, \quad p‰ = \frac{p}{1000}.$$

Računamo omjer broja živorođene djece i ukupnog broja stanovnika. To pomnožimo s 1000 da bismo dobili promile.

$$\frac{37537}{4171000} \cdot 1000 = \text{

Odgovor je pod C.$$

Vježba 196

Stopa rodnosti računa se kao omjer broja živorođene djece u odnosu na ukupan broj stanovnika i izražava se u promilima (‰). Broj živorođene djece u nekoj državi 2016. godine iznosio je 75074, a ukupan broj stanovnika procijenjen je na 8342000. Kolika je bila stopa rodnosti u državi te godine? Napomena: $1‰ = \frac{1}{1000}$.

- A. 0.9 ‰   B. 1.1 ‰   C. 9 ‰   D. 11.1 ‰

Rezultat: C.

Zadatak 197 (Vesna, strukovna škola)

Koliko je 5 % od 5 %?

- A. 10 %   B. 2.5 %   C. 0.25 %   D. 25 %

Rješenje 197

Ponovimo!

$$\frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{a \cdot c}{b \cdot d}.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

$$\left(x \cdot \frac{5}{100}\right) \cdot \frac{5}{100} = x \cdot \frac{25}{10000} = x \cdot \frac{25 : 100}{10000 : 100} = x \cdot \frac{0.25}{100}$$

Odgovor je pod C.

Vježba 197

Koliko je 4 % od 4 %?

- A. 0.16 %   B. 8 %   C. 1.6 %   D. 16 %

Rezultat: A.

Zadatak 198 (Luka, ekonomska škola)

U 10 litara tekućine A ulije se 4 litre tekućine B i 6 litara tekućine C. Iz dobivene mješavine odliju se 3 litre. Koliko je litara tekućine C preostalo u ostatku mješavine?

- A. 5.1 L   B. 0.9 L   C. 4.2 L   D. 5 L

Rješenje 198

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9 \% = \frac{9}{100} \quad , \quad 81 \% = \frac{81}{100} \quad , \quad 4.5 \% = \frac{4.5}{100} \quad , \quad 547 \% = \frac{547}{100} \quad , \quad p \% = \frac{p}{100}$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x$$

Koliki je postotak broja a od broja b?

$$\frac{a}{b} \cdot 100 \%$$

Mješavine ima 20 litara.

$$10 L + 4 L + 6 L = 20 L$$

Određimo postotke pojedinih tekućina u mješavini:

- 50 % tekućine A

$$\frac{10 L}{20 L} \cdot 100 \% = 50 \%$$

- 20 % tekućine B

$$\frac{4 L}{20 L} \cdot 100 \% = 20 \%$$

- 30 % tekućine C

$$\frac{6 L}{20 L} \cdot 100 \% = 30 \%$$

U 3 litre smjese je 30 % tekućine C, tj.

$$\frac{30}{100} \cdot 3 L = 0.9 L$$

U ostatku mješavine preostalo je 5.1 L tekućine C.

$$6 L - 0.9 L = 5.1 L$$

Odgovor je pod A.

Vježba 198

U 10 litara tekućine A ulije se 4 litre tekućine B i 6 litara tekućine C. Iz dobivene mješavine odliju se 3 litre. Koliko je litara tekućine B preostalo u ostatku mješavine?

A. 3.8 L   B. 0.6 L   C. 3.4 L   D. 2 L

Rezultat: C.

Zadatak 199 (Marko, maturant)

Poslije sniženja cijene od 20 % za 240 kn može se kupiti 1 m platna više nego prije sniženja za 270 kn. Kolika je cijena platna prije sniženja?

A. 20 kn   B. 25 kn   C. 30 kn   D. 40 kn

Rješenje 199

Ponovimo!

$$n = \frac{n}{1}, \quad \frac{\frac{a}{b}}{\frac{c}{d}} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c}, \quad \frac{\frac{a}{n} - \frac{b}{n}}{\frac{a-b}{n}} = \frac{a-b}{n}, \quad \frac{a}{b} = 1 \Rightarrow a = b, \quad a - \frac{b}{c} = \frac{a \cdot c - b}{c}.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9 \% = \frac{9}{100}, \quad 81 \% = \frac{81}{100}, \quad 4.5 \% = \frac{4.5}{100}, \quad 547 \% = \frac{547}{100}, \quad p \% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Kako zapisati da se x smanji za p% ?

$$x - \frac{p}{100} \cdot x.$$

Kako zapisati da je broj b za n veći od broja a?

$$b - n = a, \quad b = a + n, \quad b - a = n.$$

Skratiti razlomak znači brojnik i nazivnik tog razlomka podijeliti istim brojem različitim od nule i jedinice

$$\frac{a \cdot n}{b \cdot n} = \frac{a}{b}, \quad n \neq 0, \quad n \neq 1.$$

Označimo slovom x cijenu platna prije sniženja. Tada se moglo kupiti $\frac{270}{x}$ metara platna. Poslije sniženja cijena iznosi:

$$x - \frac{20}{100} \cdot x = \frac{80}{100} \cdot x = \frac{80}{100} \cdot x = \frac{4}{5} \cdot x.$$

Sada se može kupiti $\frac{300}{x}$ metara platna.

$$\frac{240}{\frac{4}{5} \cdot x} = \frac{240}{\frac{4}{5} \cdot x} = \frac{240}{4} \cdot \frac{5}{x} = \frac{60}{1} \cdot \frac{5}{x} = \frac{300}{x}.$$

Prema uvjetu zadatka slijedi:

$$\frac{300}{x} - \frac{270}{x} = 1 \Rightarrow \frac{300 - 270}{x} = 1 \Rightarrow \frac{30}{x} = 1 \Rightarrow x = 30 \text{ kn.}$$

Odgovor je pod C.

Vježba 199

Odmor!

Rezultat: ...

Zadatak 200 (Lana, maturantica)

Od mlijeka s 3.8 % masnoće i mlijeka s 0.9 % masnoće treba napraviti 100 litara smjese s 2.6 % masnoće. Koliko litara mlijeka s 0.9 % masnoće treba uzeti?

A. 41.38   B. 43.24   C. 44.44   D. 48.28

Rješenje 200

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Zakon distribucije množenja prema zbrajanju.

$$a \cdot (b+c) = a \cdot b + a \cdot c, \quad a \cdot b + a \cdot c = a \cdot (b+c).$$

1. inačica

Postoje dvije vrste mlijeka raznih masnoća, a mi trebamo napraviti 100 litara smjese određene masnoće. Neka je x količina mlijeka s 3.8 % masnoće. Tada je 100 - x količina mlijeka s 0.9 % masnoće. Budući da se treba dobiti smjesa s 2.6 % masnoće, vrijedi jednačba:

$$\begin{aligned} \frac{3.8}{100} \cdot x + \frac{0.9}{100} \cdot (100-x) &= \frac{2.6}{100} \cdot 100 \Rightarrow \frac{3.8}{100} \cdot x + \frac{0.9}{100} \cdot (100-x) = \frac{2.6}{100} \cdot 100 \Rightarrow \\ \Rightarrow \frac{3.8}{100} \cdot x + \frac{0.9}{100} \cdot (100-x) &= 2.6 \Rightarrow \frac{3.8}{100} \cdot x + \frac{0.9}{100} \cdot (100-x) = 2.6 \cdot 100 \Rightarrow \\ \Rightarrow 38 \cdot x + 9 \cdot (100-x) &= 2600 \Rightarrow 38 \cdot x + 900 - 9 \cdot x = 2600 \Rightarrow 38 \cdot x - 9 \cdot x = 2600 - 900 \Rightarrow \\ \Rightarrow 29 \cdot x &= 1700 \Rightarrow 29 \cdot x = 1700 \cdot \frac{1}{29} \Rightarrow x = 58.62 \text{ L.} \end{aligned}$$

Mlijeka s 0.9 % masnoće treba

$$100 - x = 100 - 58.62 = 41.38$$

litara.

Odgovor je pod A.

2. inačica

Neka je x količina mlijeka s 3.8 % masnoće, a y količina mlijeka s 0.9 % masnoće. Trebamo napraviti 100 litara smjese pa vrijedi jednačba

$$x + y = 100.$$

Tih 100 litara smjese mora imati 2.6 % masnoće i zato pišemo

$$\begin{aligned} \frac{3.8}{100} \cdot x + \frac{0.9}{100} \cdot y = \frac{2.6}{100} \cdot 100 &\Rightarrow \frac{3.8}{100} \cdot x + \frac{0.9}{100} \cdot y = \frac{2.6}{100} \cdot 100 \Rightarrow \frac{3.8}{100} \cdot x + \frac{0.9}{100} \cdot y = 2.6 \Rightarrow \\ &\Rightarrow \frac{3.8}{100} \cdot x + \frac{0.9}{100} \cdot y = 2.6 \cdot 1000 \Rightarrow 38 \cdot x + 9 \cdot y = 2600. \end{aligned}$$

Riješimo sustav jednačba.

$$\begin{aligned} \left. \begin{array}{l} x + y = 100 \\ 38 \cdot x + 9 \cdot y = 2600 \end{array} \right\} &\Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{metoda} \\ \text{zamjene} \end{array} \right] \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x = 100 - y \\ 38 \cdot x + 9 \cdot y = 2600 \end{array} \right\} \Rightarrow \\ \Rightarrow 38 \cdot (100 - y) + 9 \cdot y = 2600 &\Rightarrow 3800 - 38 \cdot y + 9 \cdot y = 2600 \Rightarrow -38 \cdot y + 9 \cdot y = 2600 - 3800 \Rightarrow \\ \Rightarrow -29 \cdot y = -1200 &\Rightarrow -29 \cdot y = -1200 \quad /: (-29) \Rightarrow y = 41.38 \text{ L.} \end{aligned}$$

Odgovor je pod A.

Vježba 200

Od mlijeka s 3.8 % masnoće i mlijeka s 0.9 % masnoće treba napraviti 100 litara smjese s 2.6 % masnoće. Koliko litara mlijeka s 3.8 % masnoće treba uzeti?

- A. 48.58   B. 50.24   C. 58.62   D. 58.82

Rezultat: C.